

ORTAK TRANSİT REJİMİ AMAÇLARI VE AVANTAJLARI

T1,T2 VE TR REJİMLERİ

Ortak Transit Rejimi, Amaçları ve Avantajları Nelerdir?

T1-T2 ve TR Rejimleri

Küresel ticaretin dinamikleri artık yalnızca üretim kapasitesiyle değil; lojistik çeviklik, gümrükler arası iş birliği ve dijital denetim altyapılarının olgunluğu ile şekilleniyor. Bu gereksinimlere çözüm oluşturmak üzere doğan ve bugün uluslararası ticaretin omurgasını oluşturan en kritik yapılardan biri: Ortak Transit Rejimi.

Ortak Transit Rejimi

1987’de Avrupa Ekonomik Topluluğu ile EFTA ülkeleri arasında imzalanan Ortak Transit Sözleşmesi’ne dayanan Ortak Transit Rejimi, farklı gümrük bölgeleri arasında yapılan taşımaları tek beyanname ve tek teminatla yürütebilmeyi hedefleyen çok taraflı bir gümrük iş birliği mekanizmasıdır.

Rejimin başlıca amaçları şunlardır:

- Sınır kapılarındaki bekleme ve operasyonel gecikmeleri asgariye indirmek,
- Her ülke için ayrı teminat verme zorunluluğunu ortadan kaldırmak,
- Kâğıda dayalı işlemleri dijital ortama aktarmak,
- Risk bazlı, veriodaklı kontrol ve denetim altyapısı oluşturmak.

Bu yönüyle sistem, gümrük otoriteleri arasında ‘karşılıklı güven’ esasına dayalı, tamamen entegre bir dijital ekosistem sunar.

Türkiye’nin Katılımı: Stratejik Bir Adım

Türkiye, AB mevzuatına uyum çalışmaları çerçevesinde 1 Aralık 2012 tarihinde Ortak Transit Rejimi’ne tam taraf olmuş ve fiili işlemlere başlamıştır. Türkiye, AB üyesi olmamasına karşın sözleşmeye ‘EFTA statüsü’ ile dahil edilmiştir.

Katılımın sektöre yansımaları:

- 35’e yakın ülke ile gerçek zamanlı veri paylaşımı sayesinde transit işlemlerinde kesintisiz görünürlük,
- Jeostratejik konumunu lojistik üs olarak pekiştiren hız ve maliyet avantajı,
- İhracatçı ve lojistik operatörlerine rekabet gücü kazandıran sadeleştirilmiş gümrük süreçleri.

Ortak Transit Rejimi Neden Kurulmuştur?

Çok sayıda sınır geçişi barındıran karayolu ve intermodal taşımalar, kümülatif gecikme ve maliyet riskini artırır. Ortak Transit Rejimi, bu riskleri azaltmak üzere tek tip beyanname (T1/T2) ve ortak teminat kullanımı ile süreçleri sadeleştirir; kaçakçılıkla mücadeleyi güçlendirir ve lojistik sürekliliği garanti altına alır.

- Tek belge / tek teminat yapısıyla operasyonel süreçlerin sadeleştirilmesi,
- Transit süresinin ve dolayısıyla stok taşıma maliyetlerinin düşürülmesi,
- Üye ülkeler arası veri paylaşımıyla izlenebilirliğin artırılması,
- Kaçakçılığın önlenmesi ve vergi kayıplarının minimize edilmesi.

Taraf Ükelere Faydaları

Sistemin çok paydaşlı yapısı; taşımacıları, gümrük idarelerini, ihracatçı-ithalatçı firmaları ve nihai tüketicileri kapsar:

- Zaman Kazancı: Tek beyan - tek teminat ilkesiyle sınır geçişleri hızlanır; bekleme maliyetleri azalır.
- Operasyonel Maliyet Avantajı: Çoklu teminat ihtiyacı ortadan kalktığı için özellikle transit odaklı firmalar için nakit blokajı düşer.
- Dijital Takip ve Şeffaflık): New Computerised Transit System ile beyanlar 'MRN Followup' portalından anlık takip edilir.
- Risk Yönetimi: Veri paylaşımı sayesinde yüksek riskli sevkiyatlar hedefe yönelik denetlenir; kaçakçılık riski azalır.
- Şeffaflık & Güven: Ülkeler arası standartlaşmış mesaj setleri (IE006, IE018 vb.) ile süreçler belgelenir ve takip edilir.
- Uluslararası İş Birliği: Ortak platform, gümrük idareleri arasında hızlı geri bildirim ve problem çözümü sağlar.
- E-faturalaşma ve dijitalleşmeye uyum kolaylaşır.

T1 / T2 / TR Rejimleri Nedir? Neden Ayrım Yapılmıştır?

Rejim kodu seçimi, eşyanın AB'de serbest dolaşım statüsüne ve taşımayla ilişkili vergi riskine göre belirlenir:

- T1 Rejimi: Topluluk dışı (AB dışı) eşyaların AB veya ortak transit ülkeleri arasında taşınması için kullanılır.
- T2 Rejimi: AB menşeli veya AB'de serbest dolaşımdaki eşyaların ortak transit ülkeleri içinde taşınmasında kullanılır.
- TR Rejimi: Türkiye Gümrük Bölgesi içinde başlayıp biten, yani ulusal transit işlemlerini ifade eder.

T1 – T2 – TR

Sonuç olarak;

Ortak Transit Rejimi, sadece bir belge düzenleme sistemi değil, uluslararası güven hız ve maliyet avantajı sunan stratejik bir yapıdır. Türkiye'nin bu yapıya entegre olması, lojistik sektörüne ve ihracatçılarımıza global pazarda yeni bir hareket kabiliyeti kazandırmıştır.

Türkiye, bu sistemde sadece bir kullanıcı değil, coğrafi konumunu lojistik avantaja dönüştürme hedefinde stratejik bir oyuncudur. Her T1 belgesiyle Türkiye'den geçen her taşıma, aslında bu coğrafyanın potansiyelini uluslararası zemine taşıyan bir adımdır.

Gümrük artık yalnızca beyan alınan bir nokta değil; dijital entegrasyonun, sınır ötesi iş birliğinin ve rekabetçi taşımacılığın merkezidir. Ve bu merkez; sağlam adımlarla sade çözümlerle, güçlü bir vizyonla ilerlemektedir.

